

**SAĞLIK KURUMLARI YÖNETİMİ ALANINDA YAYINLANAN
STRATEJİK YÖNETİM TEMALİ LİSANSÜSTÜ TEZ
ÇALIŞMALARININ BİBLİYOMETRİK ANALİZİ**

Geliş Tarihi: 09.01.2023
(Received)

Kabul Tarihi: 31.01.2023
(Accepted)

Ahmet Can KÜÇÜKKURT*

Gamze KAYAR**

ÖZ

Bu çalışma, Sağlık Kurumları Yönetimi alanında yayınlanmış ve Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanında bulunan “Stratejik Yönetim” temalı ulusal lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik analizini gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında bulunan lisansüstü tezler, çalışma kapsamında belirlenen anahtar kelimeler ile taranmıştır ve elde edilen veriler çalışmanın kriterlerine göre incelenmiş, uygun çalışmalar kapsama dâhil edilirken uygun olmayan çalışmalar kapsam dışı tutularak çalışmanın örnekleme oluşturulmuştur. Çalışma kapsamına dâhil edilen lisansüstü tezler, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi ile incelenmiştir. Bibliyometrik analizler için ise frekans dağılımı yönteminden yararlanılmıştır. Bibliyometrik analizler uygun başlıklar altında kategorize edilmiş ve tezler; türleri, yayın yılları, yayınlandığı üniversiteler, danışman unvanları, anahtar kelimeleri, araştırma yöntemleri ve araştırma konularına göre analiz edilmiştir. İçerik analizi sürecinde MAXQDA Analytics Pro 2020, diğer analizler için ise Microsoft Excel 2016 programları kullanılmıştır. Gerçekleştirilen analizler incelendiğinde Sağlık Kurumları Yönetimi alanında “Stratejik Yönetim” temalı ilk tez çalışmasının 2003 yılında gerçekleştirildiği ve 2009 yılı ve sonrasında ise her yıl stratejik yönetim temalı tez çalışmasının literatüre kazandırıldığı gözlemlenmiştir. Çalışma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerine ait analizler incelendiğinde ise en çok tercih edilen araştırma yönteminin nicel araştırma yöntemi olduğu gözlemlenmiştir. Gerçekleştirilen içerik analizi sonuçlarına göre ise Sağlık Kurumları Yönetimi

*Arş. Gör., Acıbadem Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul, Türkiye, ahmet.kucukkurt@acibadem.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4246-8619.

**Tıbbi Arşiv Sorumlusu, Özel Ekol Hastanesi, Edirne, Türkiye, gamzekayar@ogr.trakya.edu.tr ORCID: 0000-0003-4506-1889.

alanında ve “Stratejik Yönetim” temasında yayınlanan tezlerde en sık araştırılan konunun “stratejik yönetim bilgi düzeyi” olduğu ve bunu “stratejik yönetim araçları” konusunun takip ettiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Stratejik yönetim, sağlık kurumları yönetimi, bibliyometrik analiz.

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF GRADUATE THESIS ON STRATEGIC MANAGEMENT PUBLISHED IN THE FIELD OF HEALTHCARE MANAGEMENT

ABSTRACT

This study aims to perform the bibliometric analysis of national graduate thesis studies with the theme of "Strategic Management" published in the field of Healthcare Management and found in the database of Council of Higher Education (CoHE) National Thesis Center. For this purpose, graduate theses in the database of CoHE National Thesis Center were scanned with the keywords determined within the scope of the study and the obtained data were examined according to the criteria of the study. While suitable studies were included in the scope, the sample of the study was formed by excluding the inappropriate studies. Graduate theses included in the scope of the study were examined with content analysis, which is one of the qualitative research methods. Frequency distribution method was used for bibliometric analyses. Bibliometric analyses were categorized under appropriate headings, and theses were analysed according to their types, publication years, universities of publication, advisor titles, keywords, research methods, and research topics. The MAXQDA Analytics Pro 2020 was used in the content analysis process, and the Microsoft Excel 2016 was used for other analyses. When the analyses were examined, it was observed that the first thesis study with the theme "Strategic Management" in the field of Healthcare Management was carried out in 2003 and the thesis study with the theme strategic management was brought to the literature every year in 2009 and after. When the analyses of research methods used in graduate theses within the scope of the study were examined, it was observed that the most preferred research method was the quantitative research method. According to the results of the content analysis conducted, it was determined that the most frequently studied topic in thesis studies published on "Strategic Management" in the field of Healthcare Management was "strategic management knowledge level" and it was followed by "strategic management tools."

Keywords: Strategic management, healthcare management, bibliometric analysis.

GİRİŞ

Günümüzde, gelişen ve küreselleşen piyasalarda işletmeler arası rekabetin hızla artması, kaynakların verimli kullanımı ve etkililik gibi kavramların önem kazanmasına sebep olmuştur (Uğurluoğlu ve Bilgin Demir, 2015: 219-251). Devamlı olarak değişimlerin yaşandığı ve rekabet koşullarının giderek zorlaştığı bu piyasalarda işletmelerin başarılı olabilmelerinin yolu, stratejik yönetim ve stratejik planlama süreçlerini etkin olarak uygulamaktan geçmektedir (Buzlu, 2014). Sağlık kurumları da varlıklarını sürdürebilmek ve başarılı olabilmek için hızla ilerleyen gelişmeleri takip etmeli, bu gelişmelere göre faaliyetlerini düzenlemelidir. Sağlık kurumlarının bu konudaki başarısını etkileyen önemli unsurların başında, stratejik yönetim sürecini uygulayabilme becerisi gelmektedir (Soylu ve İleri, 2010: 79-96).

Stratejik yönetim kavramı, işletme hedeflerine ulaşmaya yardım edecek etkin strateji veya stratejilerin geliştirilmesine yol gösteren eylem ve kararlar bütünü olarak tanımlanabilir (Öztürk, 1994). Stratejik yönetim, organizasyonun hedeflerine yönelik işlevsel kararların verilmesi ve bu kararların uygulanmasında, işletme faaliyetlerinin oluşturulmasında ve değerlendirilmesinde önemli bir rol almaktadır (Yüzbaşıoğlu, 2004: 387-410).

Stratejik yönetim kavramı, işletmelerin faaliyetlerini amaçlarına göre düzenlemeleri ve yöneticilerin karar verme süreçlerini stratejik yürütmelerine yardımcı olan yöntemler, teknikler ve modeller sunan stratejik yönetim araçlarını içermesiyle işletme yönetimine önemli katkılar sağlamaktadır. Bu araçlara, Dengeli Ölçüm Kartı (Balanced Scorecard), Toplam Kalite Yönetimi (Total Quality Management), Kıyaslama (Benchmarking), Misyon ve Vizyon İfadeleri, SWOT Analizi gibi araçlar örnek olarak verilebilir (Uğurluoğlu ve Bilgin Demir, 2015: 219-251). Stratejik yönetim, kavram çatısı altında bulundurduğu geniş konu kapsamı ile birçok akademik çalışmaya konu olan ve güncelliği itibariyle önemini koruyarak farklı çalışmalara konu olmaya devam eden bir çalışma alanıdır.

Bu çalışma, Sağlık Kurumları Yönetimi alanında yayınlanmış “Stratejik Yönetim” temalı ulusal lisansüstü tez çalışmalarını analiz etmek

ve mevcut durumu incelemek amaçlı bibliyometrik analiz yöntemiyle hazırlanmış nitel bir çalışmadır. Konuyla ilgili literatür taraması yapıldığında “Sağlık Kurumları Yönetimi” alanında yayınlanmış ulusal lisansüstü tezler üzerinde bu amaçla gerçekleştirilmiş bir bibliyometrik analiz çalışmasına rastlanmamış olması çalışmanın diğerlerinden farkını ve çalışmaya olan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

1. LİTERATÜR

Organizasyonlar doğası gereği sahip olduğu amaçlara yönelik faaliyet göstermektedirler. Organizasyonların amaçlarına ulaşabilmesi ancak oluşturulacak planlar dâhilinde hareket edilmesi ile mümkündür olmaktadır. Bu planlara “strateji” adı verilir. Strateji, üst yönetimin rekabet avantajı geliştirme ve sürdürme planlarını ifade etmektedir. Bu, bir firmanın başarılı stratejilerinin rakipleri tarafından kolayca kopyalanamayacağı bir durumdur ve ayrıca iyi bir iş performansı, iyi bir strateji gerektirmektedir. Stratejik yönetim, kavramsal olarak stratejiden daha geniş bir terimdir ve üst yönetimin, bir strateji formüle etmeden önce organizasyonun faaliyet gösterdiği çevrenin analizini, stratejinin uygulanması ve kontrolü için geliştirilen planı içeren bir süreci ifade etmektedir (Parnell, 2013).

Stratejik yönetim, bir işletmenin stratejik anlamda nasıl yönetildiğini, stratejilerin hem formüle edilmesini hem de uygulanması basamaklarını kapsamaktadır (Bowman ve Asch, 1987). Kapsayıcı bir başka tanım ile stratejik yönetim; bir organizasyonun rekabet avantajı elde etmek ve bu avantajı sürdürebilmek için üstlendiği analizler, kararlar ve eylemler serisidir. Stratejik yönetim, organizasyonda amaç ve hedeflerin belirlenmesi ve organizasyon ile çevresi arasında bir dizi ilişkinin sürdürülmesiyle ilgilenmektedir. Bu bağlamda organizasyonun iç ve dış çevresinin taranmasını, organizasyondaki farklı hiyerarşik seviyelerde stratejiler oluşturulup uygulanmasını ve eş zamanlı olarak stratejilerin amaçlara uygunluğunun değerlendirilip kontrol edilmesini kapsamaktadır (Ürek, 2021: 321-362).

Stratejik yönetim; faaliyet kapsamında organizasyonun başarıya ulaşabilmesi için yönetim, muhasebe, finansman, üretim faaliyetleri, pazarlama, AR-GE faaliyetleri ve bilgi-işlem sistemleri arasındaki uyum

sürecine odaklanmaktadır. Bu süreç stratejik analizlerin gerçekleştirilmesi, analizlere uygun strateji biçimlendirilmesi ve stratejinin uygulanması faaliyetlerini içermektedir (Yüzbaşıoğlu, 2004: 387-410). Stratejik yönetim konu kapsamı itibariyle, işletmelere faaliyetlerin yürütülmesi konusunda yardımcı olan ve avantajlar sunan stratejik yönetim araçlarını içerisinde barındırmakta ve bu alanda yapılan farklı çalışmalar ile örnek uygulamalar ortaya koymaya yardımcı olarak katkı sağlamaktadır (Biçer, 2018: 405-427).

Stratejik yönetim konusu, işletme yönetimi alanında önem arz ettiği gibi, sağlık kurumlarının yönetimi alanında da oldukça önemli bir yer almaktadır. Sağlık sistemi içerisinde yer alan çeşitli organizasyonlar ve bireyler, sürekli yeni teknolojiler geliştirmekte ve bu teknolojileri kullanmakta, değişen sosyo-demografik sorunlarla ilgilenmekte, mevcut politik ve yasal değişiklikleri ele almakta, sistemde yer alan diğer organizasyonlarla rekabet etmekte ve sağlık ekonomisine katılım sağlamaktadırlar. Bu sebeple, sağlık kurumlarında stratejik konumda yer alan yöneticiler, tüm bu sorunların ve değişikliklerin doğasını anlamak amacıyla sağlık sistemini incelemelidirler (Ginter, Duncan, ve Swayne, 2018).

Kavuncubaşı ve Yıldırım (2018) çalışmalarında, sağlık sektörü içerisindeki özel sağlık işletmelerinin sayısında meydana gelen artış ile birlikte sağlık işletmelerinin arasındaki rekabetin de benzer şekilde artmaya başladığını belirtmişlerdir. Bu nedenle sağlık kurumlarının çevreye uyum gösterebilmek, rekabette üstünlük sağlamak, maliyetleri düşürmek ve verimliliği arttırmak için, stratejik yönetim araçlarından olan değişim mühendisliğinin daha etkin kullanımına başlandığına dikkat çekmişlerdir.

Voelker, Rakich ve French'in (2001: 13-24) sağlık işletmelerinde stratejik yönetim araçlarından olan Dengeli Ölçüm Kartı yönteminin kullanılabilirliğini ele aldıkları çalışmalarında, Dengeli Ölçüm Kartı yönteminin etkin şekilde kullanımına engel teşkil eden sorunların çözümlenmesi ile bu yöntemin sağlık işletmelerinin ihtiyaçlarına cevap verebileceğini öne sürmüşlerdir.

Songur, Top ve Tekingündüz (2013: 69-99) sağlık sektöründe ve sağlık işletmelerinde çevresel unsurların gözden geçirilmesi açısından SWOT analizinin önem arz ettiği ve sağlık kurumu yöneticilerinin kendi güçlü ve zayıf yönlerini tespit edebilmeleri açısından da faydalı olduğunu vurgulamışlardır.

2. GEREÇ ve YÖNTEM

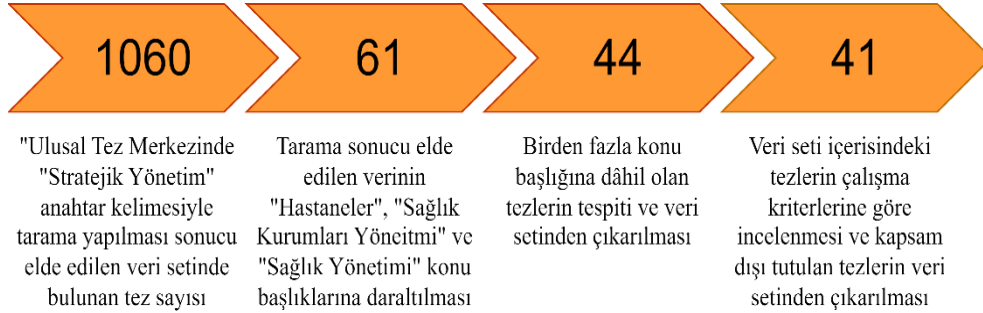
Bu çalışmanın amacı Sağlık Kurumları Yönetimi alanında yayınlanmış “Stratejik Yönetim” temalı ulusal lisansüstü tez çalışmalarını incelemek ve mevcut durum analizi gerçekleştirmektir. Bu amaç doğrultusunda YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında bulunan lisansüstü tezler, çalışma kapsamında belirlenen anahtar kelimeler ile taranmıştır. Daha sonra elde edilen veriler çalışmanın kriterlerine göre dâhil edilerek ya da kapsam dışı tutularak son haline getirilmiştir.

MAXQDA, nitel verileri analiz etmek amacıyla kullanılan CAQDAS (Computer Assisted Qualitative Data Analysis – Bilgisayar Yardımlı Nitel Veri Analizi) tipi bir analiz programıdır. MAXQDA programı aracılığıyla çeşitli yöntemlerle toplanan makale, tez, haber, köşe yazısı gibi dokümanlar ve resim, müzik, video gibi multimedyalardan elde edilen nitel veriler üzerinde tema analizi, içerik analizi, söylem analizi gibi nitel analizlerin gerçekleştirilmesi ve görselleştirilmesi mümkündür (Kuckartz ve Rädiker, 2019). Çalışma kapsamına dâhil edilen tezler, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi ile incelenmiştir. İçerik analizi sürecinde MAXQDA Analytics Pro 2020 programı kullanılmıştır.

Tezlere ait bibliyometrik analizler için ise frekans dağılımı yönteminden yararlanılmıştır. Bibliyometrik analiz, belirli bir dönem ve belirli bir alanda kişiler ya da kurumlar tarafından kaleme alınmış yayınların ve bu yayınlar arasındaki bağlantıların sayısal olarak analizi şeklinde tanımlanabilir. Bibliyometrik araştırmalarda, araştırma kapsamına dâhil edilen yayınlar ya da belgeler önceden belirlenmiş parametrelere göre analiz edilerek, çeşitli bulgular elde edilmektedir (Karagün, 2020: 21-33). Bibliyometrik araştırma kapsamında inceleme konusunda ele alınan parametrelere, yayın yılı, yayın yeri, yazar sayısı ve yazarların ilişkili oldukları kurumlar, yayınlarda kullanılan araştırma yöntemleri, örneklem

grubu ve aldıkları atıf sayıları örnek olarak verilebilir. Çalışma kapsamına dâhil edilen tezler üzerinde gerçekleştirilen analizler bulgular bölümünde, bibliyometrik analize uygun başlıklar altında kategorize edilmiş ve tablolandırılmıştır.

Çalışma kapsamında kullanılacak araştırmaların tespiti için 25 Aralık 2022 tarihinde YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında bulunan tarama ekranında, tarama terimi kısmına “stratejik yönetim” yazılarak, aranacak alan, izin durumu ve tez türü kısımlarında ise “tümü” seçeneğini işaretleyerek arama gerçekleştirilmiştir. Stratejik yönetim konusunun genişliği göz önünde bulundurularak tez adında “stratejik yönetim” sözcük öbeği geçmemesine rağmen “stratejik yönetim” dizininde yer alan tezleri tespit etmek ve çalışmaya dâhil etmek amacıyla aranacak alan kısmı “tez adı” ile kısıtlanmamış ve “tümü” seçeneği kullanılarak tarama gerçekleştirilmiştir. Şekil 1’de görüldüğü gibi ilk tarama sonucu 1060 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Bu sayı araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Şekil 1: Evren Tespiti ve Örneklem Belirleme Süreci

Tarama sonucunda elde edilen veri içerisinde, tarama ekranında bulunan konu sütunu kullanılarak “Hastaneler(15)”, “Sağlık Kurumları Yönetimi(41)” ve “Sağlık Yönetimi(5)” konularındaki tezler tespit edilmiş ve veriler bu tezleri içerecek şekilde daraltılmıştır. Daraltılan konu başlıklarının birden fazlasına dâhil olan tezler tespit edilerek veri setinden çıkarılmıştır. Daha sonra veri seti içerisindeki tezler incelenmiş ve 3 adet tez çalışmanın kriterlerine uymadığı için kapsam dışı bırakılmıştır. Sonuç olarak 41 lisansüstü tez çalışma kapsamına alınmıştır ve bu sayı çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır.

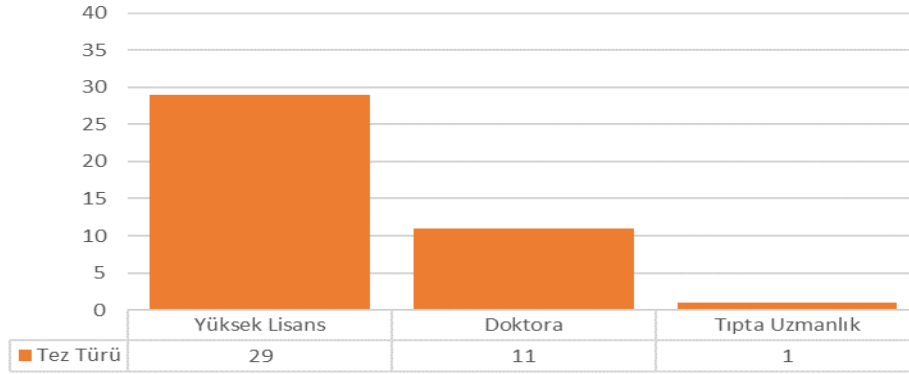
Çalışma kapsamının YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı ile sınırlandırılmış olması çalışmanın sınırlılığı olarak kabul edilebilir.

3. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde gerçekleştirilen analizlere ait şekil ve tablolar incelenecektir.

3.1. Lisansüstü Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında bulunan lisansüstü tezler türlerine göre; yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık, sanatta yeterlilik, dış hekimliği uzmanlık, tıpta yan dal uzmanlık ve eczacılıkta uzmanlık olarak kategorize edilmiştir. Çalışma kapsamına alınan lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımı Şekil 2’de gösterilmiştir.

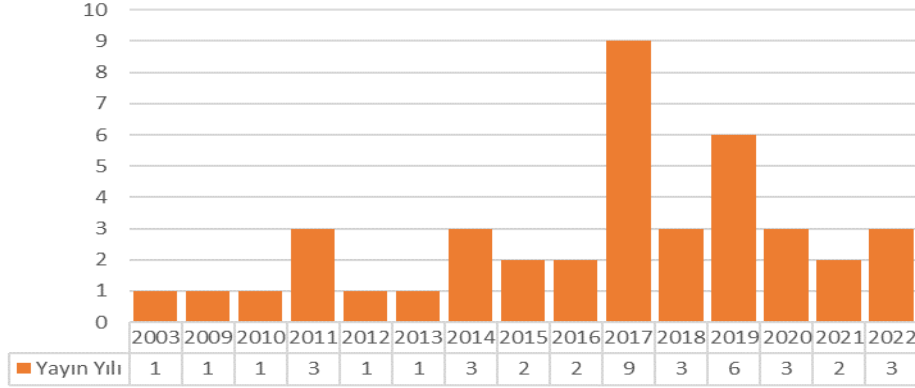
Şekil 2: Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Şekil 2’ye göre çalışma kapsamına alınan 41 lisansüstü tezin 29 tanesi (%70,73) yüksek lisans, 11 tanesi (%26,83) doktora ve 1 tanesi (%2,44) tıpta uzmanlık tezi olarak kategorize edilmiştir.

3.2. Lisansüstü Tezlerin Yayın Yıllarına Göre Dağılımı

YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında bulunan lisansüstü tezler yayın yıllarına göre 1959 – 2022 yılları arasında kategorize edilmiştir. Çalışma kapsamına alınan lisansüstü tezlerin yayın yıllarına göre dağılımı Şekil 3’te gösterilmiştir.

Şekil 3: Tezlerin Yayın Yıllarına Göre Dağılımı

Şekil 3'e göre Sağlık Kurumları Yönetimi alanında "Stratejik Yönetim" temalı ilk tez çalışması 2003 yılında gerçekleştirilmiştir. Daha sonra 2009 yılına kadar herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. 2009 yılı ve sonrasında ise her yıl "stratejik yönetim" temalı tez çalışması varlığı gözlemlenmektedir. En çok çalışmanın ise 9 tez (%21,95) ile 2017 yılında gerçekleştirildiği görülmüştür.

3.3. Lisansüstü Tezlerin Yayınlandığı Üniversitelere Göre Dağılımı

Çalışma kapsamına alınan lisansüstü tezlerin yayınlandığı üniversitelere göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Tezlerin Yayınlandığı Üniversitelere Göre Dağılımı

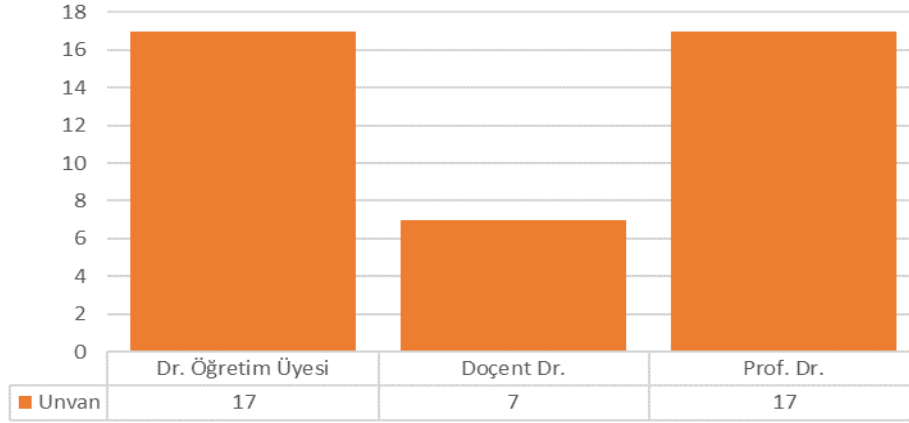
Üniversite	Tez Sayısı	%
Beykent Üniversitesi	4	%9,76
Gazi Üniversitesi	4	%9,76
Hacettepe Üniversitesi	4	%9,76
Cumhuriyet Üniversitesi	2	%4,88
İstanbul Gelişim Üniversitesi	2	%4,88
İstanbul Okan Üniversitesi	2	%4,88
Marmara Üniversitesi	2	%4,88
Nişantaşı Üniversitesi	2	%4,88
Selçuk Üniversitesi	2	%4,88
Akdeniz Üniversitesi	1	%2,44
Atatürk Üniversitesi	1	%2,44
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	1	%2,44
Bahçeşehir Üniversitesi	1	%2,44
Başkent Üniversitesi	1	%2,44
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	%2,44
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	1	%2,44
GATA	1	%2,44
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	%2,44
İstanbul Medipol Üniversitesi	1	%2,44
İstanbul Üniversitesi	1	%2,44
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	1	%2,44
Karabük Üniversitesi	1	%2,44
Sakarya Üniversitesi	1	%2,44
Süleyman Demirel Üniversitesi	1	%2,44
Trakya Üniversitesi	1	%2,44
Türk Hava Kurumu Üniversitesi	1	%2,44
Toplam	41	%100

Kaynak: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (2022).

Tablo 1'e göre Sağlık Kurumları Yönetimi alanında ve "Stratejik Yönetim" temasında en çok tezin yayınlandığı üniversiteler 4'er adet (%9,76) tez ile Beykent Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesidir. Toplam 26 farklı üniversitede konuyla ilişkili tez yayınlanmıştır.

3.4. Lisansüstü Tezlerin Danışman Unvanlarına Göre Dağılımı

Çalışma kapsamına alınan lisansüstü tezlerin danışman unvanlarına göre dağılımı Şekil 4'te gösterilmiştir.

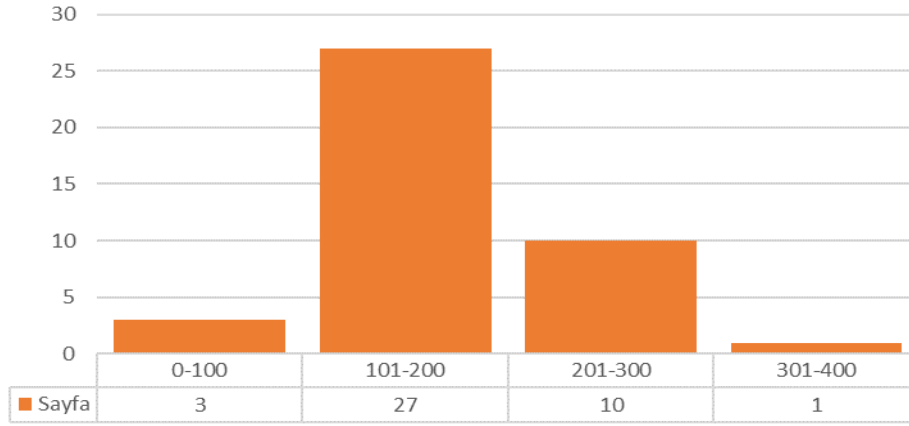

Şekil 4: Tezlerin Danışman Unvanlarına Göre Dağılımı

Şekil 4'e göre çalışma kapsamına alınan 41 lisansüstü tezin 17 tanesinin danışmanı (%41,46) Dr. Öğretim Üyesi, 7 tanesinin danışmanı (%17,07) Doçent Dr. ve 17 tanesinin danışmanı (%41,46) Prof. Dr. unvanına sahiptir.

3.5. Lisansüstü Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

Çalışma kapsamına alınan lisansüstü tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımı Şekil 5'de gösterilmiştir.

Şekil 5: Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

Şekil 5'e göre çalışma kapsamına alınan 41 lisansüstü tezin 3 tanesi (%7,32) 0-100 arası sayfa sayısına, 27 tanesi (%65,85) 101-200 arası sayfa sayısına, 10 tanesi (%24,39) 201-300 arası sayfa sayısına ve 1 tanesi (%2,44) 301-400 arası sayfa sayısına sahiptir. En az sayfa sayısına sahip tezin 81 sayfa, en çok sayfa sayısına sahip tezin ise 334 sayfa olduğu tespit edilmiştir.

3.6. Lisansüstü Tezlerin Anahtar Kelimelerinin Analizi

Çalışma kapsamına alınan 41 adet lisansüstü tezde toplam 187 anahtar kelime kullanılmıştır. İlgili tezlerde kullanılan anahtar kelimelerin tekil sayısı ise 123'tür. Çalışma kapsamında incelenen tezlerde en sık kullanılan anahtar kelimeler Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Tezlere Ait Anahtar Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Anahtar Kelime	Kullanım Sayısı	%
Stratejik yönetim	23	%12,30
Strateji	6	%3,21
Sağlık sektörü	5	%2,67
Stratejik yönetim araçları	5	%2,67
Stratejik planlama	4	%2,14
Hastane	3	%1,60
Sağlık kurumları	3	%1,60
Sağlık yönetimi	3	%1,60
Stratejik liderlik	3	%1,60
Stratejik maliyet yönetimi	3	%1,60
Verimlilik	3	%1,60

Kaynak: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (2022).

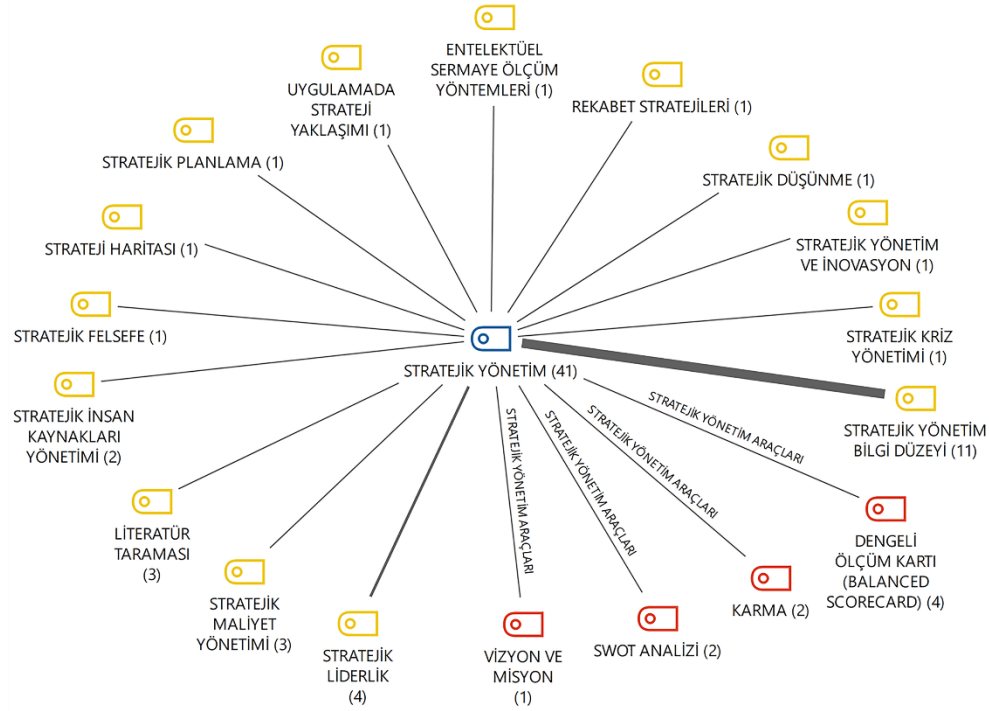
Tablo 2'ye göre çalışma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerde 23 kullanım sayısı (%12,30) ile en çok "Stratejik yönetim" anahtar kelimesi, daha sonra ise 6 kullanım sayısı ile "Stratejik" anahtar kelimesinin kullanıldığı gözlemlenmektedir. Kullanım sayısı 2 ve daha az olan anahtar kelime sayısı 112'dir. Kullanılan anahtar kelimelere ait oluşturulan kelime bulutu Şekil 6'da gösterilmiştir.

Şekil 7'ye göre çalışma kapsamına alınan 41 lisansüstü tezin 22 tanesi (%53,66) nicel, 14 tanesi (%34,15) nitel ve 5 tanesi (%12,20) karma (nitel ve nicel bir arada) araştırma yöntemleri kullanılarak hazırlanmıştır.

3.8. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Konularına Göre Dağılımı

Çalışma kapsamına alınan lisansüstü tezler araştırmacılar tarafından incelenmiş ve 15 ana konu başlığı altında kategorize edilmiştir. Konu başlıkları MAXQDA Analytics Pro 2020 programı aracılığıyla kodlanarak Şekil 8 oluşturulmuştur. Çalışma kapsamındaki tezlerin araştırma konularına göre dağılımı Şekil 8'de gösterilmiştir.

Şekil 8: Tezlerin Araştırma Konularına Göre Dağılımı

Şekil 8'e göre Sağlık Kurumları Yönetimi alanında ve "Stratejik Yönetim" temasında yayınlanan tezlerde en sık araştırılan konunun 11 tez (%26,83) ile "stratejik yönetim bilgi düzeyi" olduğu gözlemlenmiştir. Bu

konuyu 9 tez (%21,95) ile “stratejik yönetim araçları” konusu takip etmektedir. Stratejik yönetim araçları kendi içerisinde; dengeli ölçüm kartı (4 tez), SWOT analizi (2 tez), karma (2 tez), vizyon ve misyon (1 tez) olarak ayrılmaktadır. Stratejik yönetim araçları konusunu 4 tez (%9,76) ile “stratejik liderlik, 3 tez (%7,32) ile “stratejik maliyet yönetimi”, 3 tez (%7,32) ile “literatür taraması” ve 2 tez (%4,88) ile “stratejik insan kaynakları yönetimi” konuları takip etmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada, Sağlık Kurumları Yönetimi alanında yayınlanmış “Stratejik Yönetim” temalı ulusal lisansüstü tez çalışmaların bibliyometrik analizi yapılmıştır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar literatürde yapılmış olan benzer araştırmalarla karşılaştırılarak aşağıda sunulmuştur.

Pirhan ve Demirtaş (2021: 207-227) tarafından yapılan ve Türkiye’de 2000-2020 yılları arasında stratejik yönetim konusunu ele alan tez ve makalelerin bibliyometrik analizinin yapılmasını amaçlayan çalışmada, Google Akademik ve YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde yayınlanan 134 dergi makalesi, 179 yüksek lisans tezi ve 53 doktora tezi araştırma kapsamında incelenmiştir. İncelenen yayınlar, çalışmaların kapsamı, yayınlanma yılları, yayın türleri ve sektörlerine göre değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre; 2000’li yılların başından itibaren stratejik yönetim konusunda yapılan araştırmaların artmakta olduğu ve bu konuda yapılan araştırmaların en çok yönetim ve organizasyon ve işletme alanlarında gerçekleştirildiği gözlemlenmektedir.

Çalışmanın sonuçları incelendiğinde, Sağlık Kurumları Yönetimi alanında “Stratejik Yönetim” temalı ilk tezinin 2003 yılında gerçekleştirildiği ve 2009 yılı ve sonrasında ise her yıl “Stratejik Yönetim” temalı tez çalışmalarının literatüre kazandırıldığı gözlemlenmiştir. Pirhan ve Demirtaş’ın (2021: 207-227), Türkiye’de 2000-2020 yılları arasında stratejik yönetim konusunu ele alan tez ve makalelerin bibliyometrik analizinin yapılmasını amaçladıkları çalışmalarında elde ettikleri stratejik yönetim alanındaki çalışmaların 2000’li yılların başından itibaren artan bir ivmeye sahip olduğu sonucu çalışmanın sonuçları ile karşılaştırıldığında söz

konusu ivmenin Sağlık Kurumları Yönetimi alanında da kendisini gösterdiği söylenebilir.

Çalışma kapsamında incelemeye alınan 41 lisansüstü tezin 22 tanesinin nicel, 14 tanesinin nitel ve 5 tanesinin karma araştırma yöntemi kullanılarak hazırlandığı ve en çok tercih edilen araştırma yönteminin nicel araştırma yöntemi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şahin ve Ocak (2019: 543-558) 1978- 2017 yılları arasında YÖK Ulusal Tez Merkezi sistemine yüklenen Sağlık Hizmetleri Yönetimi, Sağlık Kurumları İşletmeciliği, Sağlık Kurumları İşletmeciliği ve Yöneticiliği, Sağlık Kurumları Yöneticiliği, Sağlık Kurumları Yönetimi ve Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dallarında yürütülen ulusal tezlerin bibliyometrik analizinin yapılmasını amaçladıkları çalışmalarında, araştırma yöntemlerine göre tezlerin dağılımı incelemişler ve hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde en fazla tercih edilen araştırma yönteminin nicel araştırma yöntemi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmanın sonuçlarına göre aynı alanda yayınlanan stratejik yönetim temalı tez çalışmalarında da en çok tercih edilen araştırma yönteminin nicel araştırma yöntemi olduğu gözlemlenmektedir. Öte yandan Darıcı (2021: 21-39) tarafından hazırlanan, kamu yönetimi alanında yayınlanmış stratejik yönetim temalı tezlerin bibliyometrik analizinin gerçekleştirildiği çalışmanın sonuçlarına göre bu alanda yazılmış ve çalışma kapsamına alınmış 41 lisansüstü tezin 26 tanesinin nitel, 9 tanesinin nicel ve 1 tanesinin karma araştırma yöntemi kullanılarak hazırlandığı tespit edilmiştir.

Nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birbirine karşı bir üstünlüğü olmadığı gibi, her araştırma yönteminin kendine göre avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma araştırma yöntemi, söz konusu dezavantajların ortadan kalkmasına olanak sağlarken araştırma konusuna farklı açılardan bakabilme avantajını da sağlamaktadır (Böke, 2014: 410-425). Bu açıdan değerlendirdiğimizde gelecek tez çalışmalarında hem mevcut durum sebebiyle hem de avantajları göz önünde bulundurulduğunda karma araştırma yönteminin tercih edilmesi önerilmektedir.

Hancıoğlu ve Tekin'in (2017: 87-100) Ulusal Yönetim Organizasyon Kongresi ve Ulusal İşletmecilik Kongresi'nde 2010-2016 yılları arasında stratejik yönetim başlığı altında yayınlanan bildirilerin bibliyometrik profilini belirlemek amacıyla yapmış olduğu çalışmada 2010-2016 yıl aralığında stratejik yönetim başlığı altında sunulan 381 bildiri, bibliyometrik araştırma parametreleri üzerinden incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre en çok çalışılan konu başlıklarının girişimcilik ve inovasyon olduğu tespit edilmiştir.

Bellek, Koparan ve Aykan'ın (2019: 58-90) stratejik yönetim alanının gelişimini teorik bağlamda ele alarak, literatürde üzerine en çok çalışılan konuları belirlemek ve Türkiye'nin uluslararası alanda bulunan göstergelerini ortaya koyarak diğer ülkelere göre yerini belirlemeye çalışmak amacıyla yapmış olduğu çalışmada, Web of Science veri tabanında bulunan 1975-2019 yıl aralığında "stratejik yönetim" konusunu ele alan 40 konferans ve toplam 1910 bildiri metni ile Google h-5 endeksinde bulunan en önemli beş dergide yayınlanmış toplam 17187 makale incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre stratejik yönetim alanında en sık çalışılan konuların girişimcilik, inovasyon, performans, strateji, karar verme, kurumsal yönetim, kaynak bağımlılığı kuramı, güven ve rekabet avantajı olduğu tespit edilmiştir.

Kandemir ve Uğurluoğlu (2017: 49-68), stratejik yönetim alanında yapılmış 12'si ulusal ve 63'ü uluslararası olmak üzere toplam 75 makalenin bibliyometrik analizini yaptıkları çalışmalarında, stratejik yönetim alanında sağlık kurumlarında yapılan çalışmalardan 10 tanesinin stratejik karar verme, 9 tanesinin SWOT analizi ve çevre faktörleri, 8 tanesinin ise stratejik planlama ve strateji belirleme üzerine yapıldığı sonucuna ulaşmışlardır.

Çalışmanın sonuçları incelendiğinde Sağlık Kurumları Yönetimi alanında ve "Stratejik Yönetim" temasında yayınlanan tezlerde en sık araştırılan konunun 11 tez ile "stratejik yönetim bilgi düzeyi" olduğu ve bunu 9 tez ile "stratejik yönetim araçları" konusunun takip ettiği tespit edilmiştir. Çalışma sonuçları karşılaştırıldığında, YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde yayınlanan lisansüstü tez çalışmalarında Kandemir ve Uğurluoğlu'nun (2017: 49-68) çalışmasına benzer şekilde stratejik yönetim

araçları konusunun ilgi gördüğü gözlemlenmektedir. Buna ek olarak Sağlık Kurumları Yönetimi alanında ve “Stratejik Yönetim” temasında yapılan lisansüstü tez çalışmalarında stratejik yönetim bilgi düzeyi ölçümüne yönelimin söz konusu olduğu söylenebilir. Öte yandan Hancıoğlu ve Tekin (2017: 87-100) ve Bellek vd. (2019: 58-90) yaptıkları çalışmalarda en sık araştırılan konuların girişimcilik ve inovasyon olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Sağlık Kurumları Yönetimi alanında ve “Stratejik Yönetim” temasında yayınlanan tezlerde mevcut konuların çok az çalışıldığı gözlemlenmektedir. Buradan yola çıkarak söz konusu araştırma alanlarında çalışmaya uygun bir boşluk olduğu söylenebilir.

Sağlık Kurumları Yönetimi alanında yayınlanmış “Stratejik Yönetim” temalı ulusal lisansüstü tez çalışmalarını analiz etmek ve mevcut durumu incelemek amaçlı gerçekleştirilen bu çalışmada incelenen çalışmalar, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın bu sınırlılığını ortadan kaldırmak ve daha kapsamlı sonuçlar elde etmek amacıyla, gelecek çalışmalarda uluslararası literatürün de çalışmaya dâhil edilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Bellek, M., Koparan, E., ve Aykan, E. (2019). Stratejik Yönetim Alanında Türkiye'nin Genel Durumu: 1975-2019 Yılları Arası Bibliyografik Bir Değerlendirme. *Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 58-90.

Biçer, E. B. (2018). Sağlık Kurumları Yöneticilerinin Stratejik Yönetim Tekniklerine Bakış Açılarının Ve Yaklaşım Tarzlarının Belirlenmesi: Sivas İli Örneği. *Journal Of Management and Economics Research*, 16(4), 405-427.

Bowman, C., ve Asch, D. (1987). *Strategic Management*. London: Macmillan Education.

Böke, K. (2014). Çoklu Metot Kullanımı. In K. Böke (Ed.), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* (pp. 410-425). İstanbul: Alfa Yayınları.

Buzlu, V. (2014). *Stratejik Yönetim, Planlama ve Sağlık Sektörü*. (Yüksek Lisans). Beykent Üniversitesi, İstanbul.

Darıcı, M. (2021). Kamu Yönetimi Alanında Stratejik Yönetim Temalı Tezlerin Bibliyometrik Analizi: Ulusal Tez Merkezi Örneği. *Stratejik Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 21-39.

Ginter, P. M., Duncan, W. J., ve Swayne, L. E. (2018). *The Strategic Management of Health Care Organizations*. New Jersey: John Wiley & Sons.

Hancıoğlu, Y., ve Tekin, E. (2017). Ulusal İşletmecilik İle Ulusal Yönetim Ve Organizasyon Kongrelerinde Yayımlanan Araştırmaların Bibliyometrik Profili: Stratejik Yönetim Yazını Üzerine Bir İnceleme. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 87-100.

Kandemir, A., ve Uğurluoğlu, Ö. (2017). Sağlık Kurumları Yönetimi Literatüründe Stratejik Yönetim Üzerine yürütülen Çalışmaların İçerik Analizi ile İncelenmesi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 20(1), 49-68.

Karagün, V. (2020). Urfa İli Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlere Yönelik Bibliyometrik Bir İnceleme. *Econharran*, 4(6), 21-33.

Kavuncubaşı, Ş., ve Yıldırım, S. (2018). *Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Kuckartz, U., ve Rädiker, S. (2019). *Analyzing Qualitative Data with MAXQDA*: Springer Cham.

Öztürk, İ. (1994). *Stratejik Yönetim İşlemi Çerçevesinde Stratejik İşbirlikleri ve Şirket Birleşmeleri*. (Yüksek Lisans). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Parnell, J. A. (2013). *Strategic Management: Theory and Practice*. California: Sage.

Pirhan, Ş., ve Demirtaş, Ö. (2021). Türkiye'de Yayımlanan Stratejik Yönetim Konulu Makale Ve Tezlerin Bibliyometrik İncelemesi: 2000-2020 Dönemi. *Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), 207-227.

Songur, C., Top, M., ve Tekingündüz, S. (2013). Sağlık Sektöründe GZFT (Güçlü-Zayıf Yönler-Fırsatlar-Tehditler) Analizi. *Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi*, 5(1), 69-99.

Soylu, Y., ve İleri, H. (2010). Hastanelerde Stratejik Yönetim Uygulamaları S.Ü. Meram Tıp Fakültesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 13(1-2), 79-96.

Şahin, T., ve Ocak, S. (2019). Türkiye'de Sağlık Yönetimi Disiplininde Yürütülen Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 22(3), 543-558.

Uğurluoğlu, Ö., ve Bilgin Demir, İ. (2015). Sağlık Kurumlarında Stratejik Yönetim Araçları. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 18(2), 219-251.

Ürek, D. (2021). Sağlık Kurumlarında Stratejik Yönetim. In G. Aba (Ed.), *A'dan Z'ye Sağlık Yönetiminde Temel Kavramlar* (pp. 321-362). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Voelker, K. E., Rakich, J. S., ve French, G. R. (2001). The Balanced Scorecard in Healthcare Organizations: A Performance Measurement and Strategic Planning Methodology. *Hospital topics*, 79(3), 13-24.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. (2022). Ulusal Tez Merkezi. Erişim Adresi: tez.yok.gov.tr Erişim Tarihi: 25.12.2022

Yüzbaşıoğlu, N. (2004). İşletmelerde Stratejik Yönetim Ve Planlama Açısından Stratejik Maliyet Yönetimi ve Enstrümanları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(12), 387-410.

